

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1963/191
Karar Sayısı : 1963/295
Karar Günü : 16.12.1963

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye İşçi Partisi

İPTAL DAVASININ KONUSU: 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 92. maddesinin (A) bendinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının temel ilkelerine ve 11., 12., 13. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenmiştir.

İNCELEME: Dâva dilekçesinde her ne kadar 5434 sayılı Kanunun 55. maddesinden söz edilmekte ise de dilekçedeki madde özetinden ve gerekçeden dâvanın 92. maddesinin (A) bendine yöneltildiği ve bunun madde sayısının yanlış yazılmasından ileri geldiği anlaşılmış; dâvacının daha sonra verdiği ek dilekçede de durum böylece açıklanmış bulunduğundan dâva bu niteliğe göre ele alınmıştır.

11.3.1963 gününde işin esasının incelenmesine karar verilmiş olmakla esasa ilişkin rapor okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

5434 sayılı Kanunun dâva ve inceleme konusu 92. maddesinin (A) bendi dâvanın açılmasından sonra 30.5.1963 gününde kabul edilen ve 8.6.1963 gün ve 11423 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 80. ve 92. maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici iki madde eklenmesine dair 241 sayılı Kanunun 2. maddesiyle değiştirilerek yürürlükten kaldırılmıştır. Bu bakımdan konusu kalmıyan dâva hakkında karar verilmesine yer yoktur.

SONUÇ: Konusu kalmıyan dâva hakkında karar verilmesine yer olmadığına 16.12.1963 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili	Üye
Sünuhi ARSAN	Lütfi AKADLI	İ.Hakkı ÜLKMEN
Üye	Üye	Üye
İbrahim SENİL	İhsan KEÇECİOĞLU	Salim BAŞOL

Esas Sayısı : 1963/191
Karar Sayısı : 1963/295

Üye	Üye	Üye
Celâlettin KURALMEN	Hakkı KETENOĞLU	Fazıl ULUOCAK

Üye	Üye	Üye
Ekrem KORKUT	Avni GİVDA	Ahmet AKAR

Üye	Üye	Üye
Muhittin GÜRÜN	Lûtfi ÖMERBAŞ	Ekrem TÜZEMEN

MUHALEFET ŞERHİ

5434 sayılı kanunun 39. maddesinin iptali istenen B bendinin 2. fıkrasına göre, burada yazılı istisnalar dışında kalan Emekli Sandığı ile ilgili ve 30 hizmet yılını doldurmuş bütün iştirakçiler yaş haddi aranmaksızın kurumlarınca emekliye sevkedilebileceklerdir. Hâkimler de Emekli Sandığı ile ilgili iştirakçi durumunda oldukları cihetle haklarında aynı hükmün uygulanması mümkün ve kabildir.

Halbuki Anayasanın 133 ve 134. maddelerinde, hâkimlerin azlolunamayacakları ve kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamıyacakları ve 65 yaşını bitirinceye kadar hizmet görecekları yazılıdır. Bu esaslar karşısında hâkimlerin yaş haddini doldurmadan emekliye sevkedilmelerini hedef tutan ve iptal davasına konu olan 39. maddenin B bendinin ikinci fıkrasının Anayasaya aykırılı zahirdir.

Bahis konusu B bendinin 2. fıkrasının, Anayasaya aykırı olup olmadığının incelenmesi için doğrudan doğruya hakimler hakkında sevk edilmesi şart değildir, bütün iştirakçilerle beraber hâkimlerin emekliye sevki amacını da gütmüş olması, işin Anayasaya aykırılığı yönünden incelenmesi için yeter bir sebeptir.

Anayasa Mahkemesince verilen ve 14 ağustos 1963 günlü ve 11480 sayılı resmî gazetede yayınlanan 25.5.1963 günlü ve 963/205-123 sayılı kararın 3 numaralı bendinin A fıkrasında belirtilen ve diğer muhalefet şerhinde de temas ve izah edilen gerekçeler karşısında,

Esas Sayısı : 1963/191
Karar Sayısı : 1963/295

“aynı konuda çıkan bir kanunun daha önceki bir kanunu da değiştireceği” yolundaki kaide, alelâde bir kanunun Anayasa ile çelişmesi konusunda cari olamayacağı cihetle iptali istenen hükmün sonradan yürürlüğe giren Anayasa hükümleriyle zımmen ortadan kaldırıldığı veya uygulama niteliğini kaybettiği düşünülemez. řu halde yürürlükte olması bakımından uygulama niteliğini haiz bulunan 39. maddenin B bendinin ikinci fıkrasının tamamının Anayasaya aykırılığı sebebiyle iptali gerekir. bu fıkranın, yaş haddini doldurmadan Emekliye sevkedilmelerinin Anayasa ile teminat altına alınmıyan alelumum iştirakçilere de şamil olması, hâkimlerin emekliye sevkedilmelerini de hedef tutması bakımından Anayasaya aykırılığından bahisle iptali cihetine gidilmesine mani teşkil etmez. Zira mahkememiz, Anayasanın 149. maddesine göre, kanunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırı olup olmadığını kontrol etmek durumunda olduğundan bütün iştirakçilere şamil olan fıkra üzerinde bir ayırım yaparak hâkimlerin emekliye sevkini hedef tutan manaya matuf bir iptal kararı vermek cihetine gidemez. Bu bakımdan hükmün mana ve mefhum değil kendisinin iptali gerekir. Fıkranın tümünün iptali halinde hâkimlerin istisna edilmesi suretile yeni bir hükmün düzenlenmesi, Yasama Meclislerinin yetkilerini kullanmaları suretile her zaman mümkündür.

Bu sebeplere binaen 5434 sayılı kanunun 39. maddesinin B bendinin 2. fıkrasının Anayasaya aykırılığı sebebiyle iptali gerekirken bu hükmün tatbik kabiliyeti olmadığından bahisle dâvanın reddi cihetine gidilmesi yolunda verilen ekseriyet kararına muhalifim.

Üye

Rifak GÖKSU

MUHALEFET şERHİ

Bu Karar ile özetle;

(Anayasanın 134. maddesiyle hâkimlerin yaş hadleri 65 olarak tesbit edilmiş ve 133. maddesiyle de kendi istekleri olmadıkça bu yaştan önce emekliye ayrılamıyacakları hüküm altına alınmış ve řu suretle konu Anayasa kuralları ile düzenlenmiştir.

Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarıyla idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel kurallar olduğu Anayasanın 8. maddesinde belirtildiğine göre evvelce hâkimler hakkında da uygulanması imkânı bulunan Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 39. maddesinin (b) fıkrası hükmünün artık yukarıda yazılı Anayasa hükümleri karşısında hâkimler hakkında uygulanmasına imkân kalmamıştır.)

Gerekçeyle, söz konusu 39. maddenin (b) fıkrası hükmünün iptali için açılmış bulunan dâvanın reddi cihetine gidilmiştir.

Esas Sayısı : 1963/191
Karar Sayısı : 1963/295

Halbuki 14.8.1963 günlü ve 11480 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış bulunan 22.5.1963 günlü ve 1963/205-123 sayılı Anayasa Mahkemesi kararının III numaralı bendinin A fıkrasında açıklandığı üzere, Anayasa hükümleri üstün, bağlayıcı ve temel hukuk kurallarıdır. Hiçbir kanunun hiçbir hükmü bu kurallara aykırı olamaz. Ancak (Sonraki bir kanunun, önceki bir kanunda bulunan aykırı hükümleri değiştirmesi.) kaidesinin bu konuda da tatbiki ile Anayasa hükümlerinin de, kendisinden evvelki bir kanunun aykırı hükümlerini doğrudan doğruya değiştirmek veya kaldırmak suretiyle onun yerine geçtiği düşüncenin kabulü mümkün değildir. Bu konudaki aykırılığın giderilmesi veya evvelki hükmün büsbütün yürürlükten kaldırılması için mutlaka ayrı bir eylem ve işlem gerekir ki bu da ya yasama yolu ile yahut iptal müessesesinin işletilmesiyle olur. Bunun dışında hiç bir makam, kurul, kurum ve kişi, mevcut bir kanun hükmünü; Anayasaya aykırılığından veya konunun Anayasa ile ayrıca düzenlenmiş olduğundan bahisle ve Anayasanın 8. maddesini ileri sürerek yürürlükten kalkmış veya değiştirilmiş farzedemez ve uygulamada kusur gösteremez. bir an için Anayasanın; (Yürürlüğe girdiği tarihte var olan kanunlardaki aykırı hükümlerin kendiliğinden aklmış veya koyduğu hükümlerin onların yerine geçmiş sayılacağı.) prensibini kabul etmiş olduğunu düşünmek mümkün bulursa idi bu çeşit hükümlerin iptali için ayrı bir yolun Anayasada gösterilmesi gerekmezdi. Filhakika Anayasanın geçici 9. maddesinde, Anayasaya Mahkemesinin görevine başladığı tarihte yürürlükte olan kanunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla iptal dâvası açılabilmesini sağlayacak özel bir hüküm konulmuş ve bu suretle Anayasadaki kuralların, kendinden evvelki kanunlarda mevcut aykırı hükümleri kendiliğinden ve otomatik olarak ortadan kaldırmıyacağını veya onun yerine geçmeyeceğini yine Anayasamız bir sistem olarak kabul etmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla Anayasanın 133. ve 134. maddelerindeki hükümlerin, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 39. maddesinin hâkimler hakkında da uygulanması mümkün olan ve bir çok defalarda uygulanmış bulunan (b) fıkrası hükmünü, hâkimler bakımından kaldırarak yerine geçmiş buldukları ve bu bakımdan Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren söz konusu (b) fıkrası hükmünün hâkimler hakkında uygulanma imkânı kalmadığı düşüncesine katılmak mümkün olamamıştır.

Bu sebeplerle bahis konusu (b) fıkrasının, hâkimler de dahil olmak üzere alelumum iştirakçilerin, kendi arzuları olmadan ve 65 yaşlarından önce emekliye sevkedilebilmeleri hususunda kurumlarına yetki veren ve halen de yürürlükte bulunan hükmünün sadece hâkimleri kapsamına alan anlamının, Anayasanın 133. ve 134. maddelerine aykırılığı aşikâr olduğundan, fıkra hükmünün yalnız bu anlamla sınırlı olmak üzere iptal olunmasına karar verilmesi gerekir.

Bu yüzden karara muhalifiz.

Başkan	Üye	Üye
Sünuhi ARSAN	A. Şeref HOCAOĞLU	Muhittin GÜRÜN
Üye	Üye	
İbrahim SENİL	Ahmet AKAR	

Esas Sayısı : 1963/191
Karar Sayısı : 1963/295